

N:o 123.

Af herr **I. Månsson**, med förslag till vissa bestämmelser angående förändring i undervisningsplan för de allmänna läroverken såsom villkor för antagande af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof i afseende å lärarnes löneförhöjning.

Uti Kongl. Maj:ts proposition n:o 1 till innevarande Riksdag föreligger under åttonde hufvudtiteln förslag till reglering eller förhöjning af elementarlärarnes löner i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det förslag till löneförbättring, som föreslogs vid 1890 års riksdag. För-gäfvdes söker man i sammanhang med detta regleringsförslag någon framställning till omorganisation eller förändring i undervisningsplan för läroverken — om man nemligen undantager en del mindre läroverk och pedagogier, som äro föreslagna till ombildning. Man hade nemligen väntat, att Kongl. Maj:t samtidigt med förslag om löneregleringen äfven skulle gått Riksdagens uttalanden till mötes beträffande organisation och undervisningsplan.

Så har Andra Kammaren vid flera riksdagar fattat beslut om första klassens indragning vid samtliga läroverken och vid 1890 års riksdag, att i de fem nedersta klasserna ej skulle läsas latinska språket, utan skulle detta taga sin början först i nuvarande sjette klass och i de båda öfversta klasserna ej användas flera timmar för detta språk än nu är fallet, samt att det nuvarande öfversättningsproftet från svenska till latin utbyttes mot en öfversättning från latin till svenska. Första Kam-maren åter beslöt vid samma års riksdag: att — under uttalande af den vissa tillförsigt, att Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med chefens för

ecklesiastikdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet den 7 februari 1890 framställda åsigt, måtte borttaga det nuvarande latinska öfversättningsprofvvet, samt med anhållan att Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida icke vare sig det åt latinets studium i läroverken nu anslagna antal timmar skulle kunna minskas eller ock antalet af de läroverk, der undervisning i latin meddelades, i väsentlig mån inskränkas — antaga löneregleringen.

Dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet uttalade i Andra Kammaren sin mening vara att verka i den riktningen, Första Kammarens beslut gick. Hvarför Andra Kammaren då ej biträdde Första Kammaren var helt säkert fruktan för, att, då intet definitivt beslut blef fattadt angående inskränkning af latinläsandet, man finge genomförd löneregleringen, men ingen vidare reform verkstald. Ett sådant försök göres nu i den kongl. propositionen.

Om man å ena sidan ej vill förneka att löneregleringen kan hafva skal för sig, synes mig som å den andra ej heller borde bestridas rättmätigheten af de reformförändringar i denna fråga, Andra Kammaren vid 1890 års riksdag beslutade.

Beträffande första klassens indragning, så lærer väl ingen med fog kunna förneka att icke folkskolan numera nått den utveckling, att, om man undantager tyska språket, den kan bibringa lärjungarne de kunskaper — ja mycket derutöfver — som inhemtas i elementarläroverkens första klass; att det är i ekonomiskt afseende origtigt att hålla lärare med så höga examina och så högt aflönade för undervisning i den kurs, som nu meddelas barn i första klassen; och slutligen att det ur social synpunkt vore klokare, att barn från alla samhällsklasser så länge som möjligt erhöles undervisning i samma skola — folkskolan.

Hvad åter angår latinet, så har det länge varit en allmän önskan, att läsningen af detta språk först skulle begynna i nuvarande sjette klass, då derigenom de fem första klasserna skulle, fria från latinet, få egna sig helt och hållet åt de praktiska ämnena och sålunda en mera fullständig afslutningskurs ernås med femte klassen, hvarjemte ynglingen lättare vid det år, då han genomgått denna klass, kan bestämma sig för hvilken väg han vill gå — antingen sluta studierna eller fortsätta och då gå vare sig den reala eller klassiska linien. I öfrigt ber jag få hänvisa till den motivering särskilda utskottet vid 1890 års riksdag använtt angående frågan om latinets förflyttande till sjette klassen.

På grund af det anförda tillåter jag mig föreslå:

1:o att Riksdagen måtte för sin del besluta, att första klassen vid samtliga allmänna läroverken indra-

ges, att inträdesåldern till den blifvande första klassen bestämmes till fyllda 10 år, och att fordringarna för inträde deri förhållandevis ökas, dock så att för intagning i densamma ej fordras insigt i något ämne, hvari folkskolan icke meddelar undervisning; och

2:o det Riksdagen jemväl beslutar att, i öfverensstämmelse med chefens för ecklesiastikdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet den 7 februari 1890 framställda åsigt, det nuvarande öfversättningsprofvet från svenska till latin utbytes mot en öfversättning från latin till svenska, samt att, utan att de åt detta språk i de fyra öfre klasserna nu anslagna lärotimmar ökas, latinets inträde i skolan uppskjutes till nuvarande sjette klass; samt

att ett genomförande af hvad i dessa båda punkter föreslagits göres till vilkor för Riksdagens bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående elementarlärarnes löneförhöjning.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 30 januari 1892.

Ivar Månsson.